

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา แตกต่างกัน

2. สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,205 คน จาก 220 สถานศึกษา จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 220 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,985 คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 48 คน ขนาดกลาง จำนวน 125 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 47 คน ครูผู้สอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 443 คน ขนาดกลาง จำนวน 1347 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 195 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 42 คน ขนาดกลาง จำนวน 95 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 42 คน ครูผู้สอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 207 คน ขนาดกลาง จำนวน 299 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 129 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 จำนวน 48 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมีระดับการวัด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ถามครอบคลุมสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2548 และแบบสอบถามปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .75

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 มีการค้นพบดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปาน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูสายผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการทดสอบรายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 พบว่า ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักถึงความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในแก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ = 53) ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการนิเทศควรมีการประสานงานกันในการกำหนดจุดเด่น จุดด้อย เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ความถี่ = 41) ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ บุคลากรทุกฝ่ายควรร่วมกันศึกษาเอกสารและทฤษฎีการนิเทศเพื่อประกอบการพิจารณาแนวทางเลือก (ความถี่ = 25) ด้านการลงมือปฏิบัติ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่คณะกรรมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ = 45) ด้านการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ คณะกรรมการนิเทศควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทาง

ดำเนินการนิเทศเพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ (ความถี่ = 33)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามสภาพของบุคลากร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในสถานศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานนิเทศภายใน เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ ผู้บริหาร และครู ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จึงทำให้ขาดการยอมรับทั้งผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ จึงส่งผลให้ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วินัย คงพ่วง (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการ มีดังนี้ การขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตร ขาดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีสถานที่จัดห้องสมุด การไม่เข้าใจงานนิเทศภายใน เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง มีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานด้านการนิเทศภายใน ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากรมาก ทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในไม่คล่องตัว บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอในการดำเนินงาน ส่วนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่มีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงาน ส่งผลให้สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง มีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า มีความ

เหมาะสมของจำนวนบุคลากรในการนิเทศและรับการนิเทศมีความพอเหมาะในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดม อุดม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงาน วิชาการตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็น บุคคลที่มีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการบริหารงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายในส่วนครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติและนำนโยบายการดำเนินงานไปปฏิบัติ เท่านั้น จึงส่งผลให้ ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตาม กระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดม อุดม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอน สถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีทัศนะเกี่ยวกับ ระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ทั้งเป็นส่วนรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานด้านการนิเทศภายใน ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากรมาก ทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในไม่คล่องตัว บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอในการดำเนินงาน ส่วนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่มี บุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงาน ส่งผลให้ สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายใน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง มีสภาพการ ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็น

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นอันดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน เช่น ผู้บริหารควรให้ทุกฝ่ายเช่น ครู ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์แนวทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาใน การดำเนินงาน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน น้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาขนาดเล็กให้สามารถดำเนินงานนิเทศภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ศึกษานิเทศก์ให้การนิเทศติดตามและช่วยเหลือการนิเทศภายในอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนความต้องการในการดำเนินงานการนิเทศภายใน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และกำหนดตัวแปรในประเด็นที่ศึกษาเพิ่มขึ้น เช่น ประสิทธิภาพของบุคลากร เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา ตลอดจนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียด โดยเฉพาะในสถานศึกษาด้านแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ หรือสถานศึกษาเครือข่ายการนิเทศ เป็นต้น